

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

EKO GELECEK HİBE PROGRAMI HABER BÜLTENİ

Eko Gelecek Hibe Programı Bülteni'nin dördüncü sayısına hoş geldiniz! Bu dördüncü sayıda, Eylül 2025'te yayımlanan üçüncü sayıdan bu yana kaydedilen ilerlemeyi öne çıkarıyor ve sivil toplum kuruluşları, iklim değişikliği ile biyoçeşitlilik konularındaki önemli gelişmeleri paylaşıyoruz.

**ARALIK 2025
SAYI 4**

Sivil toplum kuruluşlarının (STK'lar) Türkiye'nin net-sıfır ve doğa dostu iklim hedeflerine ulaşmadaki rolünü güçlendirme hedefiyle Eko Gelecek Hibe Programı'nın kapasite geliştirme bileşeni başladı. Bu kapsamda, programın ilk eğitimini iklim değişikliği temasıyla 5-6 Kasım 2025 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirdik. İki gün süren dinamik öğrenim ve iş birliği ortamında 52 katılımcıyı bir araya getirdik. Bu güçlü başlangıcın ardından, ikinci programımızı bu kez biyoçeşitlilik odağında 26-27 Kasım 2025 tarihlerinde İzmir'de düzenledik. Etkinlik, 57 katılımcıyı bir araya getirerek yenilikçi çözümlerin keşfedilmesine, deneyim paylaşımına ve etkili eylemler için iş birliği ağlarının güçlenmesine ilham veren bir platform sundu.

İlerleyen dönemde, STK'ların yerel düzeyde daha etkili ve verimli uygulamalar gerçekleştirmesini desteklemek amacıyla, ortaklık ve savunuculuk alanlarında uzmanlaşmış eğitimler dahil olmak üzere, ek kapasite geliştirme programları tasarlamaya ve hayata geçirmeye kararlıyız. Ülke genelindeki tüm STK'lara erişebilmek için bu programlarda dijital araçlar, yüz yüze toplantılar ve etkileşimli çalıştayların dengeli bir bileşimi sunulacak. Eğitim duyurularını ulusal düzeyde geniş bir kitleye ulaşacak şekilde yaygın biçimde paylaşmayı sürdüreceğiz.

Şeker Çizgili Basslet-
Liopropoma carmabi

Bu yayın Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. İçeriği yalnızca UNDP Türkiye sorumluluğundadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Eko Gelecek Hibe Programı'ndan Haberler

Operasyon Koordinasyon Birimi Toplantıları

11. Operasyon Koordinasyon Birimi Toplantısı, 3 Kasım 2025

3 Kasım 2025 tarihinde, projedeki ilerlemeyi ve yaklaşan faaliyetleri değerlendirmek üzere çekirdek ekip üyeleriyle 11'inci proje koordinasyon toplantısını gerçekleştirdik. Yeni kıdemli teknik uzmanımız Mesut Yaşar Kamiloğlu'nun ekibimize katıldığını memnuniyetle duyurduk ve projenin iki bileşenine dair gelişmeleri paylaştık. Toplantının öne çıkan gündem başlıkları arasında, Türkiye genelindeki STK kapasitelerini güçlendirmeyi amaçlayan iki bölgesel kapasite geliştirme programının hazırlıkları yer aldı: İklim değişikliği üzerine İstanbul Programı (5–6 Kasım 2025) ve biyoçeşitlilik üzerine İzmir Programı (26–27 Kasım 2025).

Ayrıca, eğitimler, araçlar ve mentorluk aracılığıyla kadınların iklim girişimlerine katılımını artırmayı hedefleyen Toplumsal Cinsiyetin Ana Akımlaştırılması Eylem Planı'nı ele aldık.

Bizimle iletişimde kaldığınız için teşekkür ederiz! Önümüzdeki dönüm noktalarına ilerlerken gelişmeleri sizinle paylaşmaya devam edeceğiz.

Kapasite Geliştirme Programları

Kapasite Geliştirme Programı No. 1, İstanbul, 5-6 Kasım 2025

Kapasite Geliştirme Programı-1: İklim Değişikliği

Eko Gelecek Hibe Programı, Türkiye genelindeki STK'ların iklim eylemi kapasitelerini güçlendirmek amacıyla hazırlanan ilk kapasite geliştirme programını 5–6 Kasım 2025 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirdi. Program, 40 STK temsilcisi ile kamu kurumları ve UNDP'den uzmanların yer aldığı toplam 52 katılımcıyı bir araya getirdi. İki günlük kapsamlı bir öğrenme süreci olarak tasarlanan program; katılımcıların iklim bilimi, doğa temelli çözümler, ulusal ve uluslararası politika çerçeveleri ile savunuculuk ve proje tasarımı için kullanılan pratik araçlara ilişkin bilgi ve becerilerini güçlendirdi.

Etkinlik, Eko Gelecek proje ekibinin programın teknik yardım ve hibe bileşenlerine dair genel bir çerçeve sunması ile başladı. Ardından, Doç. Dr. İzzet Arı, Hatice Dinç ve Nurettin Cemil Gökpınar tarafından yürütülen bir dizi oturum gerçekleştirildi. Katılımcılar, iklim değişikliğinin nedenlerini ve etkilerini tartıştı, doğa temelli çözümlere ilişkin vaka çalışmalarını ele aldı ve STK'ların politika süreçlerini nasıl etkileyebileceği ile toplum düzeyinde iklim girişimlerine öncülük sağlayacak mekanizmaları değerlendirdi.

Eko Gelecek Hibe Programı'ndan Haberler

Programın önemli bileşenlerinden biri olan etkileşimli grup çalışmaları, katılımcıların kendi kuruluşlarına uygun somut iklim eylemlerini tanımlamasına imkân sağladı. Bu çalışmalar sonucunda belirlenen fikirler, net amaçlar, beklenen çıktılar, faaliyetler ve paydaş rollerini içeren proje taslaklarına dönüştürüldü. Program kapsamında yapılan değerlendirme sonucunda, katılımcıların bilgi düzeylerinde %24'e varan bir artış gözlemlendi.

Genel olarak etkinlik, dinamik ve iş birlikçi bir öğrenme ortamı oluşturarak, STK'ların yerel düzeyde etkili iklim ve biyoçeşitlilik eylemleri geliştirebilmeleri için gerekli bilimsel altyapıyı, pratik becerileri ve özgüveni güçlendirdi.

Kapasite Geliştirme Programı-2: Biyoçeşitlilik

Eko Gelecek Hibe Programı, Türkiye genelinde biyoçeşitliliğin korunmasına yönelik kapasiteyi güçlendirmek amacıyla hazırlanan ikinci kapasite geliştirme programını 26–27 Kasım 2025 tarihlerinde İzmir'de gerçekleştirdi. Program, sivil toplum kuruluşlarından 42 temsilcinin yanı sıra kamu yetkilileri ve UNDP personelinin katılımıyla toplam 57 kişiyi bir araya getirdi.

Program, toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşım benimseyerek katılımcıların biyoçeşitlilik kavramları, doğa temelli çözümler, politika çerçeveleri ile savunuculuk ve proje tasarımı için kullanılan pratik araçlara ilişkin bilgi ve farkındalıklarını güçlendirdi. Bu kapsamda, toplumsal cinsiyet perspektifinin politika ve uygulama tartışmalarına entegre edilmesi desteklendi. Etkinlik ayrıca, biyoçeşitlilik stratejilerinin, proje tasarımının ve doğa temelli çözümlerin kapsayıcı ve adil sonuçlar üretmesi için toplumsal cinsiyet boyutunun dâhil edilmesinin önemini öne çıkardı.

Capacity Building Programme No. 2, İzmir, 26-27 November 2025

Gülden Atkın Gençoğlu, Mesut Yaşar Kamiloğlu, Hatice Dinç, Özge Gökçe Aktaş, Meral Mungan Arda, Mehmet Gölge ve Nurettin Cemil Gökpınar tarafından yürütülen uzman oturumlarında, biyoçeşitliliğin bir yaşam destek sistemi olarak önemi ile korunan alanlara ilişkin temel kavramlar ele alındı. Oturumlar ayrıca AB ve küresel biyoçeşitlilik politikaları, savunuculuk stratejileri ve sonuç odaklı proje planlaması gibi başlıkları da kapsadı.

Katılımcıların biyoçeşitlilik ile iklim eylemi arasındaki bağlantıları görmesini ve uygulanabilir doğa temelli çözümler tasarlamasını sağlamak amacıyla grup çalışmaları yapıldı. Bu çalışmalar aynı zamanda, somut amaçları, beklenen sonuçları ve ilgili paydaş rollerini ortaya koyan proje taslaklarının geliştirilmesine de imkân sağladı. Eğitim öncesi ve sonrası yapılan değerlendirmeler ise tematik alanlarda belirgin bir bilgi artışı olduğunu ortaya koyarak programın etkisini doğruladı.

Taraflar Konferansı

Taraflar Konferansı (COP), küresel ısınmayla mücadele amacıyla 1992'de kabul edilen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) kapsamında düzenlenmektedir. İlk COP, 1995 yılında Berlin'de gerçekleştirilmiş olup, o tarihten bu yana bu zirveler uluslararası iklim müzakerelerinin en önemli platformlarından biri hâline gelmiştir. Her yıl neredeyse tüm ülkeleri bir araya getiren COP, artan iklim krizine karşı küresel iş birliğini güçlendirmeyi amaçlar. Ülkelerin iklim hedeflerini güncellemeleri, iklim finansmanını güvence altına almaları ve iklim adaletini ilerletmeleri için bir müzakere zemini oluşturmayı amaçlar. Kyoto Protokolü (1997) ve Paris Anlaşması (2015) gibi tarihi anlaşmalar bu toplantılardan doğmuş ve gezegenin geleceğini şekillendirmedeki rolünü vurgulamıştır.

COP 30

COP30, 10-21 Kasım 2025 tarihleri arasında Brezilya'nın Belém kentinde gerçekleştirildi. Zirve, küresel iklim hedeflerinin geleceği için kritik gelişmeleri beraberinde getirdi. COP30'un en dikkat çeken çıktıları arasında, 2035 yılına kadar her yıl en az 1,3 trilyon dolar iklim finansmanı mobilize etme taahhüdü ile adaptasyona ayrılan kaynakların üç katına çıkarılması yer aldı.

Sonuç bildirgesinde, dayanışma ve yatırım temaları öne çıktı, iddialı finansal taahhütlere yer verildi ancak enerji geçişine dair somut kararların bir sonraki yıla bırakılması dikkat çekti. Fosil yakıtların sera gazı emisyonları ve küresel ısınmanın başlıca kaynağı olduğu dikkate alındığında, bu konuda açık bir dil kullanılmaması başta Güney Amerika ülkeleri ve Avrupa Birliği delegeleri olmak üzere birçok ülke ve STK tarafından endişeyle karşılandı.

COP30'da adil geçiş, müzakerelerin öne çıkan başlıklarından biri oldu; ancak fosil yakıtların aşamalı olarak sonlandırılmasına dair bağlayıcı bir hedef üzerinde uzlaşmaya varılamaması sürecin en kritik zorluklarından biri olarak kayda geçti. Finansman, adaptasyon ve hak temelli yaklaşımlar etrafında şekillenen tartışmalar, ülkeler arasındaki farklı öncelikleri belirginleştirirken, Adil Geçiş Mekanizması üzerinde sağlanan uzlaşma iklim eyleminin sosyal boyutlarının güçlendirilmesi açısından önemli bir ilerleme olarak değerlendirildi. Bunun yanı sıra, Amazon Havzası gibi ekolojik açıdan hassas bölgeler için orman ve ekosistem korumasına yönelik yeni finansman kaynaklarının araştırılması kararı, küresel biyoçeşitlilik korumasını destekleyen yapıcı bir adım niteliği taşıdı.

Taraflar Konferansı

COP 31

İklim Zirvesi Türkiye'de!

Türkiye ile Avustralya arasında varılan anlaşma doğrultusunda COP31, ilk kez ikili ev sahipliği modeli ile gerçekleştirilecek. Bu çerçevede Türkiye, 2026 yılında zirvenin fiziki ev sahipliğini üstlenecek; müzakerelere ise Avustralya başkanlık edecek.

Türkiye son beş yılda iklim politikalarını önemli ölçüde güçlendiren adımlar attı. Yeni strateji ve eylem planlarının hazırlanması, İklim Yasası'nın yürürlüğe girmesi, güncellenmiş Ulusal Katkı Beyanı'nın (NDC) sunulması ve Emisyon Ticaret Sistemi'ne (ETS) yönelik hazırlıkların tamamlanması bu sürecin önemli dönüm noktaları arasında yer aldı.

COP31'e ev sahipliği yapmak, Türkiye'yi küresel iklim diplomasisinin ön saflarına yerleştiriyor. Bu aynı zamanda, hem kamu kurumları hem de sivil toplum için çok taraflı iklim süreçlerine etkileşimi güçlendirmek adına benzeri görülmemiş bir fırsat sunuyor. Söz konusu ev sahipliği, bir organizasyonun ötesine geçerek; fosil yakıtlardan aşamalı çıkışın hızlanmasına, yenilenebilir enerji yatırımlarının artmasına, adaptasyon tedbirlerinin güçlenmesine ve adil geçiş ilkelerine dayalı karbonsuzlaştırılmış bir ekonomiye geçişin desteklenmesine yönelik önemli fırsatlar da yaratabilecektir.

Taraflar Konferansı

COP 24

Barselona Sözleşmesi

Barselona Sözleşmesi'nin (Akdeniz'in Deniz Ortamı ve Kıyı Bölgesinin Korunması Sözleşmesi) ve Protokollerinin 24. Taraflar Konferansı (COP24), Akdeniz'in ve kıyı çevresinin korunmasına yönelik ortak eylemi ilerletmek amacıyla Akdeniz ülkelerini, Avrupa Birliği'ni, bölgesel kuruluşları ve kilit paydaşları bir araya getirdi.

2-5 Aralık 2025 tarihlerinde Kahire'de, "Akdeniz Mavi Büyüme: Dirençli ve Sürdürülebilir Bir Geleceğe Doğru" temasıyla ve UNEP/Akdeniz Eylem Planı çerçevesinde düzenlenen COP24'ün hedefleri şunlardı:

- Barselona Sözleşmesi ve Akdeniz Sürdürülebilir Kalkınma Stratejisi'nin uygulanmasındaki ilerlemeyi değerlendirmek,
- Çevresel yönetimi ve bölgesel iş birliğini güçlendirmeye yönelik kararlar almak,
- Deniz kirliliği, biyoçeşitlilik kaybı, iklim değişikliği etkileri ve sürdürülebilir mavi ekonomi sorunlarını ele almaya yönelik eylemleri hızlandırmak,
- Ülkeleri ulusal önlemleri uygulamada ve bölgesel yükümlülükleri yerine getirmede desteklemek.

COP24, hükümetler, uzmanlar ve ortaklar için Akdeniz çevre politikasının geleceğini şekillendirmek, yenilikçi çözümleri teşvik etmek ve bölge genelindeki ekosistemlerin ve toplulukların direncini artırmak için üst düzey bir platform sundu. Taraflar, mevcut ve gelecek nesiller için daha temiz, daha sağlıklı ve daha sürdürülebilir bir Akdeniz sağlama konusundaki ortak taahhütlerini bir kez daha teyit etti.

Ortak bir deklarasyonda Taraflar, iklim eylemini yoğunlaştırma, 2030 yılına kadar deniz ve kıyı alanlarının en az %30'unu koruma, zararlı tek kullanımlık plastikleri aşamalı olarak sonlandırma ve düşük karbonlu bir mavi ekonomiyi ve sürdürülebilir deniz taşımacılığını ilerletme sözü verdiler. Ayrıca kapsayıcı bölgesel iş birliğine ve iyileştirilmiş finansman mekanizmalarına da bağlı kaldılar.

Türkiye, Kahire Deklarasyonu'nun kabulüyle öncü bir rol oynadı ve Akdeniz iklim diplomasisindeki konumunu pekiştirdi. Önemli sonuçlar arasında, 2026 yılında faaliyete geçmesi planlanan İklim Değişikliği Bölgesel Faaliyet Merkezi'nin (CC/RAC) İstanbul'da kurulması kararı ve Türkiye'nin Uyum Komitesi'ne tam üye olarak yeniden seçilmesi yer aldı. COP31 hazırlıkları ve sürdürülebilir kıyı gelişimi için bir model olarak tasarlanan CAMP İzmir projesi de vurgulandı.

CC/RAC'a ilişkin Yönetişim Belgesi COP24'te oybirliğiyle kabul edildi. Bu çerçevede Merkez, Akdeniz ülkelerini iklim uyumu ve azaltım, iklim finansmanına erişim ve kapasite geliştirme konularında destekleyecektir. İstanbul'da yerleşik olan CC/RAC, 2026–2035 Akdeniz Bölgesel İklim Değişikliğine Uyum Çerçevesi'nin uygulanmasına öncülük edecek, Türkiye'nin bölgesel liderliğini güçlendirecek ve COP31 öncesinde küresel iklim yönetimine katkıda bulunacaktır.

Birleşmiş Milletler Uluslararası Günleri

Dünya Göçmen Kuşlar Günü, 11 Ekim

Göçmen kuşlar, ekosistem sağlığının kritik göstergeleridir ve çeşitli yaşam alanları ve coğrafi bölgeler arasında tohum dağılımı, tozlaşma ve besin döngüsünü kolaylaştırarak biyoçeşitliliğin korunmasında kilit bir rol oynarlar. Sayılarındaki azalma, bu ekolojik süreçleri bozarak yaşam alanı bozulmasına, bitki yenilenmesinin azalmasına ve besin ağlarındaki dengesizliklere yol açar; bu da sonuç olarak küresel biyoçeşitliliği ve ekosistem direncini tehdit eder.

Dünya Göçmen Kuşlar Günü (WMBD), göçmen kuşların ve yaşam alanlarının korunması konusunda farkındalık yaratmaya adanmış küresel bir kampanyadır. Faaliyetler yıl boyunca devam etse de, resmi olarak Mayıs ve Ekim aylarının ikinci Cumartesi günleri kutlanır. WMBD, bu türlerin ekolojik önemini ve yaşam alanı kaybı ve kirlilik gibi karşılaştıkları tehditleri vurgular. Eğitim programları, festivaller ve topluluk faaliyetleri aracılığıyla, dünya çapında sağlıklı ekosistemlerin sürdürülmesinde hayati bir rol oynayan göçmen kuşları korumak için uluslararası iş birliğini teşvik eder.

2025 Teması: Paylaşılan Alanlar – Kuş Dostu Şehirler ve Topluluklar Yaratmak

Source: www.worldmigratorybirdday.org

2025 teması, kentsel alanları göçmen türler için daha güvenli ve daha davetkâr hale getirerek insanlar ve kuşların bir arada yaşayabildiği ortamları teşvik etmeye odaklanmaktadır. Şehirler genişledikçe kuşlar; yaşam alanı kaybı, binalarla çarpışmalar ve ışık kirliliği gibi tehditlerle karşı karşıya kalmaktadır.

Bu yılki kampanya, yerel bitki türleri dikmek, tehlikeleri azaltmak ve kentsel planlamaya yeşil ve mavi alanları dahil etmek gibi pratik eylemleri teşvik etmektedir. Yerel ve küresel düzeyde birlikte çalışarak, göçmen kuşları ve biyoçeşitliliği destekleyen sürdürülebilir ortamlar yaratabiliriz.

Biliyor muydunuz?

İnsan faaliyetleri sera gazları ürettiğinde, emisyonların yaklaşık yarısı atmosferde kalırken, diğer yarısı kara ve okyanuslar tarafından emilir.

Kaynak: <https://www.un.org/en/climatechange/science/climate-sources/biodiversity>

Birleşmiş Milletler Uluslararası Günleri

Uluslararası Afet Riskini Azaltma Günü, 13 Ekim

Her yıl 13 Ekim'de kutlanan Uluslararası Afet Riskini Azaltma Günü (IDDRR), küresel ölçekte risk farkındalığı ve direnç kültürü oluşturmayı teşvik eder. Birleşmiş Milletler tarafından 1989'da ilan edilen bu gün, dünya çapındaki toplulukların afetlere maruz kalmayı azaltmak için yürüttüğü çalışmalara dikkat çeker ve riskleri azaltmak için proaktif önlemlerin önemini vurgular. İklim değişikliğiyle birlikte şiddeti ve sıklığı artan afetler, büyük sosyal ve ekonomik kayıplara yol açmakta, milyonlarca insanı yerinden etmekte ve sürdürülebilir kalkınmayı olumsuz etkilemektedir. IDDRR, afet riskini azaltmanın yaşamları, geçim kaynaklarını ve uzun vadeli refahı korumak için temel bir gereklilik olduğunu hatırlatır.

2025 Teması: Afetleri Değil, Direnci Finanse Et

Bu yılki tema, afet riskini azaltmaya (DRR) yönelik yatırımların artırılması ve tüm kalkınma ve özel sektör yatırımlarının risk odaklı hâle getirilmesi için acil eylem çağrısı yapmaktadır. Afetlerin yıllık maliyetinin tahmini 202 milyar dolar, daha geniş ekonomik etkisinin ise 2,3 trilyon dolar olmasına rağmen, kamu bütçelerinin %1'inden azı ve kalkınma yardımı projelerinin yalnızca %2'si DRR hedeflerini içermektedir. Kampanya, hükümetleri ve işletmeleri DRR ve iklim adaptasyonunu stratejilerine entegre etmeye, düzenlemeleri güçlendirmeye ve dirençli yatırımları teşvik etmeye çağırıyor. Bugün direnç inşa etmek, gelecekteki kayıpları azaltmak ve toplulukları artan iklim kaynaklı risklere karşı korumak için kritik öneme sahiptir.

Eko-Sözlük

Eko-kırım (Ecocide), doğanın yaşamı tehdit edecek şekilde tahrip edilmesi veya yok edilmesi anlamına gelir; çevreye ciddi ve yaygın ya da uzun vadeli zarar verme olasılığının yüksek olduğunu bilerek gerçekleştirilen hukuka aykırı veya keyfi eylemleri ifade eder. Birçok ülke, ciddi çevresel yıkıma neden olan eylemleri caydırmak amacıyla ulusal eko-kırım yasaları çıkarmış ve bu tür eylemler için bireysel cezai sorumluluk getirmiştir. Bu, kurumsal liderler ve devlet başkanları da dahil olmak üzere kişilerin büyük çevresel zarara neden olmaktan dolayı yargılanabileceği ve hapis cezasıyla karşı karşıya kalabileceği anlamına gelebilir.

Eko-kırım, hayatta kalmak için temiz hava ve su, tozlaşma ve gıda gibi sağlıklı ekosistemlerin sağladığı hizmetlere bağımlı olan ülkeleri ve toplumları zayıflatır. Ayrıca, Dünya'nın gelecek nesilleri destekleme kapasitesini ve onların temel evrensel insan haklarından yararlanma şansını ciddi şekilde tehlikeye atar.

Bu yayın Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. İçeriği yalnızca UNDP Türkiye sorumluluğundadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

@EUDelegationTur

@undpturkiye

Web sitemize erişim için: <https://ekogelecek.org/>